

Til Stortingets Næringskomité

Fra: Norsk Bergindustri

Høringsvar- Dokument 8:125 S (2023-2024) Representantforslag om mer landbasert mineralutvinning og sirkulærøkonomi.

Norsk Bergindustri er bransjeforening for den norske mineralnæringen. Vi representerer om lag 175 medlemmer, hovedsakelig innenfor mineralutvinning, pukk og grus, og naturstein.

Næringen omsatte i 2023 for 13,6 milliarder kroner og sysselsatte 4.400 ansatte, ifølge statistikk fra Direktoratet for Mineralforvaltning.

Norsk Bergindustri ønsker alle forslag og tiltak som i større eller mindre grad legger til rette for økt mineralutvinning i Norge. Vi støtter i stor grad forslagene i representantforslaget.

Det er Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) som undersøker og kartlegger Norges berggrunn, løsmasser og grunnvann, og opparbeider seg gjennom det data og kunnskap om Norges geologi og geologiske ressurser som tilgjengeliggjøres for samfunnet blant annet gjennom digitale løsninger.

Kartlegging av berggrunn er nøysomt og kostbart arbeid, og NGUs arbeid er viktig og kostnadsbesparende for næringen.

NGUs høyoppløselige geofysikk dekker ca 50 % av det norske fastland. I tillegg er ca 13% dekket i noe lavere oppløsning. Med andre ord er man langt unna ambisjonen i regjeringens mineralstrategi om 100 prosent dekning med høyoppløselige data, som er nødvendig for bl.a. vurdering av det norske potensial for mineralressurser. Det er viktig at Stortinget setter av økte midler til dette kartleggingsarbeidet de neste årene, slik at ambisjonene fra mineralstrategien kan nås.

Norske berg og fjell inneholder store mengder verdifulle og viktige mineraler som den globale industrien er avhengig av på vei mot lavutslippssamfunnet.

Våre medlemmer innen gruveindustrien står overfor en rekke utfordringer som hindre Norge i å bli en toneangivende aktør for bærekraftig utvinning av mineraler som industrien er helt avhengig av for å produsere alt fra energi, biler, avanserte forsvarsmateriell og husholdningsprodukt.

Alt rundt oss, som ikke vokser på trær eller gror opp fra jorda, er basert på mineraler.

Når vi spør våre medlemmer hva som er de største barrierene for økt verdiskaping fra mineralnæringen, svarer de slik:

- Lange søknadsprosesser. Det tar rundt 16 år fra man starterter å kartlegge et område for mineraler og metaller til kommersiell utvinning kan finne sted.
- Offentlige saksprosesser er i svært liten grad samordnet og samkjørt, som fører til dobbeltarbeid, omkamper og svært lang og uforutsigbar saksbehandling
- Mangel på risikokapital som følge av lange saksprosesser og uforutsigbarhet
- Overskuddsmasser som i dag ikke brukes i andre næringer eller produksjon
- Lovverket legger opp til for mange omkamper fra interessegrupper
- Liten grad av videreprosessering av mineraler i Norge

Før vi kommenterer selve forslaget fra representantene fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, ønsker vi å påpeke at mineralnæringen består av mer enn gruvevirksomhet. De fleste av våre medlemmer jobber innenfor pukk- og grussektoren.

Det finnes i dag pukkverk i mange norske kommuner (ca 70 prosent). Disse er avgjørende for at infrastruktur og lokalsamfunn skal fungere. Næringen er også viktig for at man raskt og effektivt kan få samfunnet til å fungere igjen etter ras, flom og uvær.

Norske pukkverk er med andre ord førstelinjetjeneste når flom og ras ødelegger veier. Uten et pukkverk i nærheten, som kan levere masser som pukk og grus til gjenoppbygging av infrastruktur vil vi oppleve at veier, broer og jernbane holdes stengt i lengre perioder enn hva innbyggere og samfunnet forventer.

Pukkverk er viktig for å ta imot masser fra lokale utbyggingsprosjekter. Dette er ofte masser som kan gjenbrukes som pukk, stein og industrisand.

Næringsminister Jan Christian Vestre la i juni 2023 frem regjeringens ambisiøse mineralstrategi med over 50 tiltakspunkter. Målet var å skape verdens mest bærekraftige mineralnæring. Norsk Bergindustri mener mineralstrategien svarer opp flere av de utfordringene bransjen står over, og som er skisser overfor. Vi venter i spenning på at regjeringen skal finansiere og iverksette tiltakene i strategien.

Dette er de viktigste tiltakene for våre medlemmer

I etterkant av fremleggelsen av mineralstrategien sendte Norsk Bergindustri den ut til alle våre medlemsbedrifter, og ba dem prioritere de 6-7 viktigste tiltakene for deres bedrift.

Våre medlemmer mener følgende tiltak fra regjeringens mineralstrategi må prioriteres for å sikre en god og bærekraftig utvikling av norsk bergindustri.

- **Raskere tillatelsesprosesser gjennom økt samordning/bedre koordinerte og parallelle offentlige tillatelser**
- **DMF angis som "one-stop" shop (for kritiske/strategiske) innenfor minerallovens virkeområde**
- **Ambisjon om at kapasiteten i strømmettet forsterkes/sikre nok el-kraft for nye mineralprosjekter**
- **Følge opp NOU; bedre koordinering mellom minerallov, motorferdselslov og plan- og bygningsloven. Sees også mot CRMA**
- **Legge til rette for en samfunnsøkonomisk lønnsom mineralnæring**

Store eksportmuligheter for Norge

Tilbake i 2016 utarbeidet NGU en rapport for NHO som konkluderte med at det var kjente mineralressurser i norske fjell for 1400 milliarder kroner. NGU antok videre at de norske mineralressursene fra fastlands-Norge utgjorde om lag 2500 milliarder kroner. Potensiell bearbeidelsesverdi i Norge ble anslått å være 8000 milliarder kroner.

Siden den tid har markedsprisene på en rekke mineraler økt kraft. Etterspørselen etter mineraler og metaller er stor og økende, slik det også fremgår av representantforslaget.

Potensialet for å få fart på norsk mineralindustri er med andre ord betydelig, og kan bidra til å Norge få et enda sterkere eksportbein å stå på.

Vi har gjort oss avhengig av Kina

Norske mineraler er ikke bare viktig for å sikre økt norsk vareeksport. Norske mineraler er også viktige brikker i den geopolitiske situasjonen. Gjennom flere tiår har Europa latt Russland, Kina og kinesiskkontrollerte selskap bli betydelige produsenter av mineraler, og spesielt det som defineres som kritiske og strategiske mineraler.

I dag har den vestlige verden og de store asiatiske landene gjort seg avhengig av import av mineraler fra Russland og Kina. Mange av disse mineralene er råvarer som avgjørende for å bygge droner og annen avansert forsvarsteknologi.

Verden har allerede vært vitne til hvordan Kina har brukt sin markedsrett i det geopolitiske bilde.

Kina har tidligere redusert eksporten av sjeldne jordarter til Japan, som følge av en konflikt mellom et kinesisk fiskerfartøy og den japanske marinen. Kina stoppet eksporten av sjeldne jordarter, som rammet Japans elektronikkproduksjon.

I fjor innførte Kina eksportkontroll på det kritiske mineralet grafitt til USA, etter at Biden-administrasjonen strammet inn eksporten på IA-chipper til Kina. Grafitt er en viktig råvare i elbilbatterier.

Norsk og europeisk industri har gjort seg avhengig av import av mineraler fra land som ikke er i nærheten av å stille de samme kravene som Norge til grunnleggende menneskerettigheter, klima og miljø. Fortsatt finnes det mineralutvinning i verden hvor barnearbeid forekommer og hvor arbeiderne har svært få rettigheter.

CRMA vedtatt på rekordtid

Frykter for egen forsyningssikkerhet er en av årsakene til at EU på rekordfart har vedtatt CRMA (Critical Raw Materials Act). I korthet er dette en lov som skal sikre økt utvinning av kritiske mineraler i Europa, legge til rette for økt prosessering av mineraler i verdensdelen og hindre at industrien gjør seg avhengig av mineralimport fra enkeltland.

Norsk Bergindustri er enige i at loven er EØS-relevant, og raskt bør implementeres i lovverket. Det er ikke behov for å vente til ny Minerallov med forskrifter på plass.

EFTA-landene leverte i september i fjor innspill til EU-kommisjonens forslag til et rammeverk for lovforslaget, hvor de oppfordret EU til å inkludere aluminium og syntetisk grafitt på listen over kritiske råvarer. Dette ble ivaretatt fra EUs siden. Slik sett vil det være en forventning fra Brussel om at Norge implementerer CRMA i det nasjonale lovverket så raskt som mulig.

CRMA skisserer også en rekke tiltak til hvordan man skal nå målsetningene i lovverket, som vi støtter.

Innføre tidsfrister

Norges har i sine kommentarer til CRMA problematisert forhold rundt å ivareta urfolksrettigheter. Norsk Bergindustri mener at Norges forpliktelser til urfolksrettigheter må ivaretas på et mer overordnet nivå enn i dag.

- **Gitt dagens praksis med lokal konsultasjon mellom reindriftsdistriktet og tiltakshaver, må det settes tidsfrister for når konsultasjonen skal være gjennomført. I tillegg bør det utarbeides en mal for hvordan konsultasjoner skal gjennomføres. Det vil sikre progresjon i prosjektene, og redusere lokale konflikter.**

Vår erfaring er at gruveprosjekter systematisk blir klaget inn til Nærings- og fiskeridepartementet av Sametinget. Der blir de ofte liggende i mange år før departementet ferdigbehandler klagen. Så vidt vi kjenner til er det klagesaker som har blitt liggende opptil 5 år i departementet før de er blitt endelig avklart og avvist. Det er kostnadskrevenende for næringsaktørene, og skaper usikkerhet for potensielle investorer.

- **Norsk Bergindustri mener at Nærings- og fiskeridepartementet må ha tidsfrister å forholde seg til hva gjelder behandling av klagesaker.**

Samordning av regelverk

Våre medlemmer opplever lange og tunge saksbehandlingsprosesser som en hemsko for mineralprosjekter.

Vi forstår viktigheten av at lokaldemokratiet skal høres og ha innflytelse på næringsutvikling i sine kommuner, men vi mener det er viktig at myndighetene ser på hvilke saksbehandlingsprosesser som kan slås sammen eller effektiviseres. Ofte opplever næringen at det er de samme høringsinstansene som skal høres flere ganger i de samme prosessene, for eksempel når det gjelder arealplan, reguleringsplan og utslippstillatelse.

- **Vi mener myndighetene bør vurdere hvordan høringsinstituttet kan forenkles uten at det svekker aktørers mulighet til å bli hørt.**

Like fullt som strukturendringer er det viktig å sikre at Direktoratet for mineralforvaltning får ressurser til å behandle tillatelser fra mineralnæringen. Våre medlemmer melder tilbake til oss at noe av problemet er at direktoratet lenge etter at de har mottatt søknad sender den i retur, med etterspørsel om mer dokumentasjon og utredninger. Dette forsinker og fordyrer prosjekter.

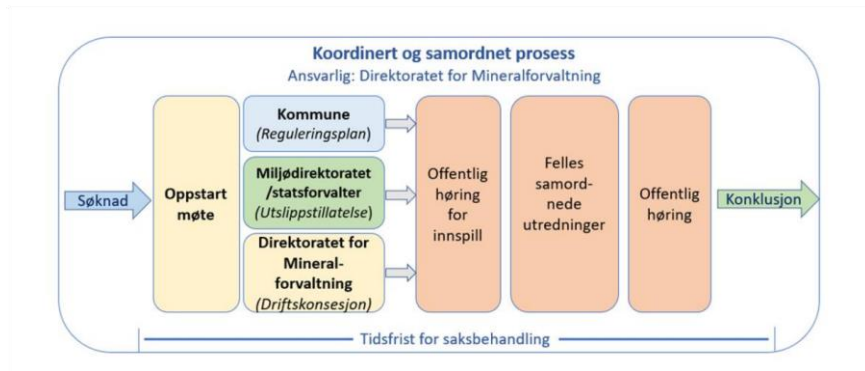
- **En løsning kan være at direktoratet lager et malverk over hvilken informasjon, og på hvilket nivå, de trenger for å behandle søknader.**

Direktoratet bør også få en koordineringsrolle overfor andre offentlige myndigheter i mineralprosjekter, for å sikre raskere og bedre prosesser.

Mineralnæringen er en typisk distriktsnæring, og mange av gruveprosjektene ligger i små distriktskommuner. Søknader om mineralutvinning er store og komplekse prosesser. Mange små kommuner har, naturlig nok, begrensede erfaringer med så store prosjekter. Derfor bør direktoratet kunne bistå disse kommunene med støttefunksjoner.

Det er påfallende at myndigheter godkjenner etableringen av batteriprosjekter uten årevis med saksbehandling, mens gruveprosjekter som bidrar til varige distriktsarbeidsplasser opplever opp mot to tiår med saksbehandling før driftstillatelsen gis.

Nedenfor har vi angitt en skisse som vi mener kan gi et bra utgangspunkt for en mer koordinert, forutsigbar og kortere prosess.

Risikoavlastning

Lang saksbehandling og uforutsigbarhet er en av de store årsakene til å det er vanskelig og kostnadskrevenende å finansiere gruveprosjekter. Derfor er det avgjørende å legge til rette for effektive og samordnede saksbehandlingsprosesser.

Forslagsstiller foreslår at "Stortinget ber regjeringen bidra til risikoavlastning for å stimulere nye prosjekter innen kommersiell leting etter mineraler på land, med særlig fokus på prosjektutvikling i tidlig fase. Dette gjøres fortrinnsvis sammen med Norges geologiske undersøkelse (NGU)."

Det er i dag krevende å få norske investormiljøer til å finansiere mineralprosjekter. Store banker har vedtatt at de ikke vil investere i gruveprosjekter, vel vitende om at dette fort betyr økt markedsinnflytelse i gruvevirksomhet i land der selskap bryter menneskerettigheter, praktiserer barnearbeid og utvinner mineraler med et langt større fotavtrykk enn i Norge.

Det er grunn til å frykte at kinesisk kapital i større grad finner veien til norske mineralprosjekter når norsk og europeisk finansiering uteblir. Derfor er forslaget om et statlig mineralfond som regjeringen åpner for i sin mineralstrategi et godt forslag.

Vi mener det ikke er en statlig oppgave å drive gruvevirksomhet. Derimot bør man se til Finland hvor myndighetene har etablert Finnish Minerals Group, som er et fond som investerer i tidligfase i utvalgte prosjekter, og som selger seg ut når det nærmer seg produksjon.

Norsk Bergindustri mener at mineralnæringen også bør være en del av Grønt industriløft. Når vi leser dokumentet Grønt Industriløft 2.0 opplever vi at norsk mineralnæring er løsningen på det grønne skiftet, likevel er ikke næringen vår en av de prioriterte områdene.

Det er etablert en rekke finansieringsordninger som skal legge til rette for at bedrifter investerer i teknologi som bidrar til å redusere klimautslipp. Gruvenæringen som utvinner råvarene som brukes til å produsere klimavennlige produkter eller klimavennlig teknologi, er ekskludert fra denne typen ordninger.

- ***Det finnes ingen ordninger i virkemiddelapparatet som vår næring faller inn under, til tross for at andre er avhengig av råvarene fra mineralnæringen.***

Klimagassutslipp fra mineralnæringen

Forslagsstillerne ber "regjeringen sikre at virkemiddelapparatet bidrar til utslippsreducerende tiltak i mineralnæringen."

Vi vil påpeke at det er en misforståelse at det er spesielt store klimagassutslipp fra norsk mineralnæring. Faktisk er norske gruver viktige aktører for å kutte utslipp i andre sektorer. Mineraler fra gruveindustrien er avgjørende råstoff i grønne teknologier.

Utslipp fra norsk gruvevirksomhet og norske pukkverk knytter seg i all hovedsak til maskinpark som ikke er elektrifisert.

Mange av våre medlemsbedrifter har fornyet mye av maskinparken ved å bytte ut fossildrevne maskiner med elektriske, til tross for at elektriske anleggsmaskiner ofte er langt dyrere enn tradisjonelle kjøretøy.

Det er kostnadskrevenende for mange å gå til innkjøp av elektriske anleggsmaskiner. Det er ikke bare maskinene som er dyre, men det er også behov for annen infrastruktur for effektivt å kunne drifte maskinene.

Store svingninger i prisene på elektrisitet skaper også utfordringer for aktører som har investert i tunge elektriske anleggsmaskiner og lastebiler.

Skal vi sikre fortsatt elektrifisering av gruver og pukkverk er det viktig å legge til rette for ordninger som stimulerer til fornyelse av kjøretøy og maskiner, og at bedriftene får økt tilgang til forutsigbare kraftpriser.

Prosessering

Mesteparten av mineraler og naturstein som utvinnes i Norge sendes ut av landet for videre bearbeiding. Det bidrar til at en større del av verdiskapingen fra norske ressurser sendes ut av landet. Mye av videreforedlingen skjer i land som Kina. Dermed klarer man ikke å redusere Kinas dominerende markedsposisjon av råstoff.

Derfor bør Stortinget vurdere tiltak som sikrer økt videreforedling av mineralressurser i Norge, og dermed sikre at den større del av verdiskapingen og inntektene forblir i Norge.

Utdanning

Mange av våre medlemsbedrifter innen gruvevirksomhet og pukkverk, opplever det som svært krevende å få tak i relevant arbeidskraft. Alle selskap som jobber med masseuttak etter mineralloven, er pålagt å ha en bergteknisk ansvarlig (mineralloven § 3-1). Vedkommende må ha bergfaglig utdanning. Våre tilbakemeldinger er at innholdet i utdanningene bør styrkes, samt at utdanningstilbudet gjøres mer tilgjengelig.

Europeiske strategiske prosjekter

Vi støtter forslaget om å fremme norske aktører som europeisk strategisk prosjekt. Dette mener vi det er godt grunnlag for da norske fjell og berg inneholder store mengder mineraler som er kritisk/strategisk for europeisk industri, men vi mener det er andre enn bransjeorganisasjonen som bør fremme hvilke prosjekt som skal nomineres.

Bærekraftig og transparent mineralnæringen

I Norge stilles det strenge krav til bærekraft i mineralnæringen fra både myndigheter og Norsk Bergindustri. I Norsk Bergindustri har vi innført TSM (Towards Sustainable Mining). Det er et bærekraftssystem som vi har adoptert fra vår søsterorganisasjon i Canada (Mining association of Canada). Dette er et system som alle gruveselskapene som velger å være tilknyttet Norsk Bergindustri må følge.

TSM er et sett med rammeverk for hvordan selskapene skal jobbe med lokalsamfunn, urbefolkning, HMS og arbeidstakerrettigheter. For å nevne noe. I Norsk Bergindustri har vi en egen fagansatt og et eksternt rådgivende panel som følger opp og utvikler TSM-arbeidet hos våre medlemmer.

Flere av våre medlemmer som driver innen pukk- og natursteinindustrien har også valgt å implementere TSM i sin drift. Vi jobber aktivt for at enda flere TSM-relevante bedrifter skal ta dette verktøyet i bruk.

Norsk Bergindustri er opptatt av transparente verdikjeder. Derfor har vi sammen med EPD Norge utviklet en EPD-kalkulator for våre medlemmer. En EPD (Environmental Product Declaration) viser verdiene på et miljøfotavtrykk av et gitt produkt, for eksempel et tonn pukk fra en bestemt leverandør.

Vi opplever at forbrukere og næringsliv i stadig større grad foretar valg og innkjøp basert på opplyste, etiske og bærekraftige valg. Derfor ønsker vi alle tiltak som bidrar til økt transparens og kjennskap til produkters opprinnelse velkommen.

Overskudds- og gjenbruksmasser

Mineralnæringens virksomhet er forbundet med større mengder overskuddsmasser som er til overs etter utvinning av mineralene. Mye av overskuddsmassene har i dag ikke har et marked og må dermed deponeres.

Overskuddsmasser har miljømessige utfordringer, men representerer også tapte inntektsmuligheter for næringen. Derfor jobbes det aktivt i næringen og i samarbeid med andre næringer, for å finne nye bruksområder for restmaterialet for å redusere fotavtrykket fra næringen og for å styrke næringens del av sirkulærøkonomien.

Bergindustrien legger stor vekt på forskning og utvikling som gjør at overskuddsmassene reduseres og kan utnyttes i egen eller andres virksomheter.

I dag gjennomføres det enkelte prosjekter for bruk av overskuddsmasser med gode målsetninger, men disse er ofte små og forskningsdrevet, og omfatter mindre segmenter. Prosjektene fører sjelden

til at det avdekkes potensial for bruk av store volumer med overskuddsmasser og bidrar dermed i liten grad til å løse bransjens utfordring.

Eurekaprosjektet

Derfor tok Norsk Bergindustri og Bellona i 2022 initiativ til et prosjekt for å legge til rette for en mer utstrakt bruk av overskuddsmasser fra bergindustrien i eksisterende og nye verdikjeder. Prosjektet skulle strekke seg over 4 år, og blant annet inkludere ressurser fra Norsk Bergindustri, Bellona, Norsk Arbeidsmandsforbund, relevante departementer, Norsk Industri og teknologileverandører.

Som prosjekteier skulle Norsk Bergindustris fire ansatte være involvert i arbeidet via en styringsgruppe og ved deler av den praktiske gjennomføringen der dette er praktisk og hensiktsmessig.

Prosjektet skulle blant annet:

- Kartlegge mineralindustriens overskuddsmasser mht. volum og sammensetning
- Identifisere egnede verdikjeder (eksisterende og nye) som er aktuelle for bruk av overskuddsmasser
- Etablere samarbeid med aktuelle aktører i næringskjeder som kan utnytte slike masser for å i fellesskap forstå ulike massers egnethet, markedspotensial, og begrensinger og muligheter for bruk
- Gjennomføre testproduksjon med overskuddsmasser for lovende bruksområder
- Skape en digital markeds plass der aktører innenfor mineralbransjen kan legge ut informasjon om sine overskuddsmasser og komme i kontakt med potensielle brukere av slike masser

Det ble samme året utarbeidet en prosjektplan med forslag til prosjektgruppe, fremdriftsplan og budsjett. Det ble i denne sammenheng søkt Nærings- og fiskeridepartementet om et årlig prosjekttilskudd på 3.300.000 kr.

Dessverre hadde ikke departementet midler til å være med å finansiere prosjektet. Derfor ble heller ikke prosjektet gjennomført.

- **Norsk Bergindustri og Bellona har et ønske om at prosjektet kan realiseres i samarbeid med et eller flere relevante departementer.**

Budsjett, Eureka 2023-2026

	Budsjett	Omsøkt	Egeninnsats	
			Norsk Bergindustri	Øvrige samarbeidspartnere
Årlig 2023-2026				
Prosjektleder	2 000 000	2 000 000		
Prosjektleder, reisekostnader	200 000	200 000		
Norsk Bergindustri og medlemmer, egeninnsats	1 000 000		1 000 000	
Norsk Bergindustri og medlemmer, reiser	100 000		100 000	
Eksterne leverandører (forskning m.m.)	1 000 000	1 000 000		
Diverse kostnader	100 000	100 000		
Egeninnsats øvrige samarbeidspartnere	500 000			500 000
Totalt pr. år	4 900 000	3 300 000	1 100 000	500 000
Totalt for prosjekt, 2023-2026	19 600 000	13 200 000		

Millioner tonn pukk og grus brukes årlig i bygge- og anleggsnæringen i Norge i dag. Fremtidens behov er økende. Samtidig er tilgangen på jomfruelig masse stadig minkende og fra et bærekraftperspektiv

er det fornuftig å jobbe for sirkulære løsninger. Bransjen jobber derfor for mer innovasjon, og for mer ombruk og gjenvinning.

I dag opplever vi at det stilles samme krav til kvalitet på råstoff i større veiprosjekter, som gang- og sykkelveier med mindre belastning. På areal der bruksbelastningen er mindre kan det enkelt brukes stein av lavere kvalitet, uten at det fører til dårligere veistandard eller er til fare for brukere.

Valg av kvalitetsnivå på masser reguleres i stor grad av håndbøker (blant annet fra Statens Vegvesen) og gamle vaner.

Generelt sett har de fleste typer masser et gjenvinningspotensial, men prosessen som benyttes kan være avgjørende. For eksempel vil steinfraksjoner i massene kunne ha en avgjørende faktor på hvorvidt den defineres som avfall eller ressurs.

I henhold til Forurensningsloven har gjenvinningsmasser status som avfall. Gjenbruk krever søknad etter forurensningsloven. Det er uklart for mottaker når massene ansees som salgsklare (etter prosessering), dvs. rene nok. Dette er et uoversiktlig regelverk med flere myndigheter involvert.

Forurensningsloven beskriver når et avfall går over til å bli et produkt, men aktører opplever at myndighetene setter ytterligere krav til sluttproduktets miljømessige standard. Eksempelvis benyttes forurensningsforskriften kap. 2, og normverdier som premiss for sluttproduktet etter rensing av f.eks. gravemasser. Her bør myndighetene sette krav til bruken av masser etter rensing, dvs. om massene skal benyttes i bunden bruk, eller ubunden bruk.

- **Vi mener myndighetene må vektlegge kontraktsformer som stimulerer til gjenvinning/nyttig gjøring. Det bør også sette minimumskrav til andel gjenvunnet masse i prosjekter ved anbud/konkurranse, og at det innføre en sertifiseringsordning for gjenvinningsmasser. Dette er allerede innført for asfalt.**

Bestillere av masser bør kunne vekte bruken av gjenbruksmasser i prosjekter. Det er nå eksempler på flere prosjekter der EPD- verdien har vært utslagsgivende i tildelingen.

Med vennlig hilsen

NORSK BERGINDUSTRI

Lars Joakim Hanssen

Fagsjef politikk og samfunn